

Fimmtudaginn 9. september 1993.

Nr. 348/1993. **Íslandsbanki hf.****gegn**  
**protabúi Sigríðar Einarsdóttur.**

Kærumál. Gjaldþrotaskipti. Skuldaröð. Riftun.

**Dómur Hæstaréttar.**

Mál þetta dæma hæstaréttardómarnir Hrafn Bragason, Haraldur Henrysson og Pétur Kr. Hafstein.

Sóknaraðili skaut máli þessu til Hæstaréttar með kæru 27. júlí 1993, sem barst réttinum 24. ágúst sama ár. Hann krefst þess aðallega, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og dæmt verði, að kröfur sínar í þrotabú varnaraðila, samtals að fjárhæð 16.126.114,04 krónur, njóti stöðu veðkrafna samkvæmt 111. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o. fl. Til vara er þess krafist, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og dæmt verði, að 4.179.769 krónur af þeirri fjárhæð, sem lýst var í þrotabú varnaraðila, verði metnar sem veðkröfur samkvæmt sama lagaákvæði. Í báðum tilvikum krefst sóknaraðili málskostnaðar fyrir héraðsdómi og kærumálskostnaðar. Sóknaraðili krefst þess til þrautavara, að hinn kærði úrskurður verði staðfestur.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Málsatvikum og málsástæðum er lýst í úrskurði héraðsdóms. Eins og þar kemur fram, samþykkti skiptastjóri varnaraðila, að úr ágreiningi aðila skyldi leyst fyrir dómi á þann veg, að sá hluti krafna sóknaraðila, sem ekki teldist riftanlegur á grundvelli 137. gr. laga nr. 21/1991, sbr. 1. mgr. 57. gr. laga nr. 6/1978, skyldi njóta réttar sem veðkrafa á grundvelli 111. gr. laga um gjaldþrotaskipti. Skiptastjóri kynnti þessa ákvörðun á skiptafundi 22. febrúar 1993, og hefur hún eigi sætt andmælum af hálfu kröfuhafa búsins.

Með þessari athugasemd verður hinn kærði úrskurður staðfestur með skírskotun til forsendna hans.

Rétt þykir, að sóknaraðili greiði varnaraðila 60.000 krónur í kærumálskostnað, og hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisauka-skatts.

Hinn kærði úrskurður á að vera óraskaður.

Sóknaraðili, Íslandsbanki hf., greiði varnaraðila, þrotabúi Sigríðar Einarsdóttur, 60.000 krónur í kærumálskostnað.

### Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 14. júlí 1993.

#### I.

Mál þetta, sem lagt var í úrskurð 18. júní, var þingfest 16. apríl sl. til úrlausnar um ágreining um tvær lýstar kröfur Íslandsbanka í þrotabú Sigríðar H. Einarsdóttur.

Sóknaraðili er Íslandsbanki hf, kt. 421289-1319, Reykjavík.

Varnaraðili er þrotabú Sigríðar H. Einarsdóttur, kt. 221213-6379, Efsta-leiti 10, Reykjavík.

Sóknaraðili gerir þá aðalkröfu, að viðurkennt verði með dómi, að kröfur sínar samkvæmt kröfulýsingu í þrotabúið, samtals að fjárhæð 16.126.114 kr., njóti stöðu veðkrafna samkvæmt 111. gr. laga nr. 21/1991. Til vara gerir hann þá kröfu, að 4.179.769 kr. af kröfulýsingarfjárhæð verði metnar sem veðkröfur samkvæmt 111. gr. laga nr. 21/1991.

Sóknaraðili krefst málskostnaðar að mati réttarins í báðum tilvikum auk virðisaukaskatts á málskostnaðarfjárhæð.

Varnaraðili gerir þær kröfur, að viðurkennt verði, að kröfur sóknaraðila njóti ekki stöðu veðkrafna samkvæmt 111. gr. laga nr. 21/1991 og að skilyrði riftunar á grundvelli 1. mgr. 137. gr. laga nr. 21/1991 hafi verið fyrir hendi, allt að frádregnum 179.769 kr., sem beri samningsvexti frá 12. febrúar 1992 til 24. ágúst 1992, er varnaraðili viðurkennir sem kröfu utan skuldaraðar. Að öðru leyti krefst varnaraðili þess, að staðfest verði með dómi, að kröfur sóknaraðila njóti réttar sem almennar kröfur í þrotabú varnaraðila á grundvelli 113. gr. laga nr. 21/1991.

Jafnframt krefst varnaraðili málskostnaðar samkvæmt mati réttarins auk virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

#### II.

Málavextir eru þeir, að bú Sigríðar H. Einarsdóttur var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur 24. ágúst 1992. Frestdagur var 15. júlí 1992.

Skiptastjóri var skipaður Skarphéðinn Þórisson hrl.

Á skiptafundi, sem haldinn var 10. desember 1992, kom upp ágreiningur um tvær kröfur, sem lýst hafði verið í búið af hálfu Íslandsbanka. Hér var um að ræða tvö skuldabréf, sem bankinn lýsti í þrotabúið sem veð-

kröfum samkvæmt 111. gr. gjaldþrotalaga, tryggð með veði í Efstaleiti 10, Reykjavík. Annað veðskuldabréfa þessara var að fjárhæð 3.000.000 kr., en hitt að fjárhæð 12.000.000 kr. Bæði bréfin voru út gefin 12. febrúar 1992 og þinglýst samdægurs. Bréf þessi eru út gefin af Kjötbúðinni Borg, sem var einkafirma Sigríðar Einarsdóttur. Skiptastjóri hafði áður krafist riftunar á þessum veðkröfum með bréfi, dags. 17. september 1992, til Íslandsbanka hf.

Í skrá um lýstar kröfur hafði skiptastjóri samþykkt kröfur Íslandsbanka hf. sem almennar kröfur, en hafnað þeim sem kröfum utan skuldaraðar. Af hálfu Íslandsbanka var þessari afstöðu mótmælt á ofangreindum skipta-fundi. Jafnframt var boðað af hálfu skiptastjóra, að höfðað yrði riftunarmál vegna veðkrafna á grundvelli 137. gr. laga nr. 21/1991, sbr. 57. gr. laga nr. 6/1978.

Íslandsbanki hf. aflýsti ofangreindum skuldabréfum síðar af fasteigninni að Efstaleiti 10. Þegar skiptastjóra barst vitneskja um það í byrjun þessa árs, hafði hann samband við fulltrúa bankans og innti hann eftir því, hvort aflýsingin hefði verið svar bankans við riftunarkröfu skiptastjóra. Af hálfu Íslandsbanka var það ekki sagt vera, heldur hefði verið um að ræða mistök hjá starfsmanni bankans og að bankinn vildi áfram láta á það reyna, hvort kröfur hans að þessu leyti yrðu teknar til greina sem kröfur utan skuldaraðar. Skiptastjóri gat ekki samþykkt, að veðkröfunum yrði þinglýst að nýju á fasteignina, en samþykkti hins vegar, að ágreiningur yrði borinn undir héraðsdóm á þann veg, að dómurinn kvæði á um það, hvort eða að hve miklu leyti veðkröfur bankans væru kröfur utan skuldaraðar, og því í raun, hvort skilyrði um riftun á grundvelli 137. gr. gjaldþrotalaga væru fyrir hendi.

— — —

#### IV.

##### *Niðurstaða.*

Eins og fram kemur í málsatvikalýsingu, aflýsti starfsmaður Íslandsbanka veðskuldabréfum þeim, sem mál þetta snýst um, fyrir mistök, en skiptastjóri þrotabúsins samþykkti að bera ágreining um viðurkenningu krafna sóknaraðila undir héraðsdóm á þann veg, að dómurinn skæri úr um það, hvort skilyrðum 137. gr. laga nr. 21/1991 um riftun hefði verið fullnægt varðandi bréf þessi, en skiptastjóri hefur lýst yfir því, að þær kröfur, sem teljast ekki hafa verið riftanlegar, verði samþykktar sem kröfur utan skuldaraðar. Kröfugerð aðila ber og með sér, að þeir geri ráð fyrir, að veðtrygging krafna sóknaraðila sé fyrir hendi, þótt skuldabréfunum hafi verið aflýst af fasteign varnaraðila. Ágreiningur stendur því um, hvort veðréttindin hafi verið riftanleg á grundvelli 137. gr. gjaldþrotalaga.

Aðalkrafa sóknaraðila hljóðar um, að kröfur sóknaraðila, samtals að fjárhæð 16.126.114.04 kr., njóti stöðu utan skuldaraðar, en sú fjárhæð er samtala ofangreindra skuldabréfa auk vaxta, vísitöluúlags og kostnaðar.

137. gr. gjaldþrotalaga kveður á um það, að krefjast megi riftunar á veðrétti eða öðrum tryggingarréttindum, sem kröfuhafi fékk á síðustu sex mánuðum fyrir frest dag, en ekki um leið og til skuldarinnar var stofnað.

Frestdagur í þrotabúi Sigríðar Einarsdóttur var 15. júlí 1992, en bréf þau, sem mál þetta snýst um, eru út gefin 12. febrúar 1992, og þeim er þinglýst sama dag. Samkvæmt reikningsyfirliti frá Íslandsbanka vegna reiknings þrotamanns, nr. 401898, kemur fram, að 7. febrúar 1992 var reikningur neikvæður um 10.997.760 kr., en þrotamaður hafði yfirdráttarheimild, að fjárhæð 11.000.000 kr.

Við innborganir á reikninginn vegna keyptra skuldabréfa lækkaði yfirdráttur sóknaraðila úr 10.997.760 kr. í 3.139.663 kr.

Hinn 17. febrúar var síðan greitt út af reikningnum 2.959.895 kr., sem var greiðsla á víxli með gjalddaga 22. mars 1993. Mismunur á tekju- og gjaldafærslu er því 179.679 kr.

Eins og að ofan greinir, eru skilyrði 137. gr. gjaldþrotalaga um riftun þau, að verið sé að stofna til tryggingarréttinda fyrir skuld, sem er eldri en tryggingarréttindin.

Ljóst er, að samkvæmt reikningsyfirliti sóknaraðila var skuld þrotamanns við Íslandsbanka í formi yfirdráttar 7. febrúar 1992 10.997.760 kr. Hér var því um kröfu að ræða, sem Íslandsbanki, sóknaraðili, hafði eignast á hendur þrotamanni, áður en tryggingarréttindi voru fengin fyrir greiðslu skuldarinnar, en þau voru fengin 14. 2. 1992.

Kjötúbúðin Borg hafði einnig gefið út víxil til Íslandsbanka, að fjárhæð 3.000.000 kr., með gjalddaga 22. 3. 1992. Sá víxill var greiddur upp 17. febrúar með fjárhæð 2.959.895 kr. samkvæmt reikningsyfirliti. Samkvæmt dómskjali nr. 6 er eldri gjalddagi víxilsins 22. 12. 1991, og er því ljóst, að um eldri skuld en tryggingarréttindin er að ræða.

Með vísan til framanritaðs þykir því skilyrðum 137. gr. gjaldþrotalaga um riftun veðréttinda hafa verið fullnægt varðandi aðalkröfu sóknaraðila, og ber því að hafna kröfu sóknaraðila um, að krafa hans njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar.

Sóknaraðili hefur krafist þess til vara, að krafa, að fjárhæð 4.179.769 kr., verði metin sem krafa utan skuldaraðar á þeim forsendum, að sú fjárhæð hafi ekki runnið til greiðslu eldri krafna, heldur hafi hún verið til frjálsrar ráðstöfunar fyrir reikningseiganda, aðeins 9.587.788,48 kr. hafi verið ráðstafað til greiðslu á eldri kröfum.

Samkvæmt dskj. nr. 6, reikningsyfirliti frá sóknaraðila, var andvirði skuldabréfanna tveggja varið til greiðslu á nær allri skuld Kjötúbúðarinnar

Borgar við Íslandsbanka. Eftir stóðu aðeins 179.679 kr., þegar skuldin hafði verið gerð upp. Ný yfirdráttarheimild var svo veitt í framhaldi af því, að skuldin var gerð upp 17. febrúar 1993, að fjárhæð 4.000.000 kr., sbr. dskj. nr. 5. Verður því að fallast á með varnaraðila, að 13.957.655 kr. sé varið til greiðslu eldri skulda, og með hliðsjón af ofangreindu eru tryggingarréttindi fyrir þeirri skuld greinilega til komin, eftir að til skuldarinnar sjálfrar var stofnað. Sú ráðstöfun er því riftanleg, sbr. 1. mgr. 137. gr. gjaldþrotalaga, en ljóst er, að 179.679 kr. er ekki ráðstafað til greiðslu eldri skulda, og tryggingarréttindi fyrir þeirri skuld eru fengin, um leið og til skuldarinnar er stofnað. Því verður að telja, að þar sé um nýtt lán að ræða, sem nýtur stöðu utan skuldaraðar. Ber því einnig að hafna varakröfu sóknaraðila um, að 4.179.769 kr. njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar, en fallist er á, að 179.769 kr. af þeirri fjárhæð njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar.

Eins og atvikum er háttað í máli þessu, þykir rétt, að hvor aðili beri sinn kostnað af málinu.

Ingveldur Einarsdóttir, fulltrúi dómstjóra, kvað upp úrskurð þennan.

#### Ú r s k u r ð a r o r ð:

Aðalkröfu sóknaraðila um, að kröfur hans, að fjárhæð 16.126.114,04 kr., njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar, er hafnað, en fallist er á, að kröfur hans njóti réttar sem almennar kröfur í þrotabú varnaraðila. Varakröfu hans um, að 4.179.679 kr. njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar, er einnig hafnað, en fallist er á, að 179.679 kr. af varakröfu hans, með samningsvöxtum frá 12. febrúar 1992 til 24. ágúst 1992, njóti stöðu sem krafa utan skuldaraðar.

Málskostnaður fellur niður.

---